Negyedik évfolyam. 60-ik szám Kolozsvártt, 1874 szombat, márczius 14.

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASAGI NAPI LAP.

Előfizetési dij.

Vidékekre postán vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . . . 12 frt.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . . . 3 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 „

Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési dijak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasenstein et Vogler Wien Wallfischgasse Nr. 10.

Nyilttéri czikkek
garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállás:
Belső-szénutcza 16. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb czikkek dijaztatnak.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS
A
„KELET“
politikai és közgazd. napilap
1874 évi folyamára.

„KELET“ előfizetési ára:

Egy évre . . . . . 12 frt.
Félévre . . . . . 6 frt.
Negyedévre . . . . . 3 frt.
Egy hóra . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára . . . . . 5 kr.

☛ A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el. ☚

Az előfizetési pénzek, legczélszerübben postai utalványnyal kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

A „KELET“ kiadóhivatala.

Budapest, márcz. 11. 1874.

□ Midőn e sorokat papirra tesszük, még mindig nem érte végét a kormány — illetőleg pártválság, mely napok óta a legfeszültebb izgatottságban tartja politikai köreinket.

Ő felsége alkotmányos királyunk e válság alatt is fényes bizonyitékát adá valóban constitutiónalis érzékének. Helyzete ez alkalommal nehezebb volt, mint bármikor. A kormány beadta lemondását, s az uralkodó nem volt azon állapotban, hogy egyszerüen gyakorolja alkotmányos jogát s kötelességét, s kijelölje az uj kormány fejéül azon többség valamelyik tagját, mely a ministeriumot megbuktatá. Mert ily többség egyátalában nem létezett, s maga a ministerium is nem bukott meg formaszerint, nem szavaztatott le egyetlen kérdésben sem. Lemondását nem is az eredményezé, hogy nem áll háta mögött a parlament többsége, hanem a folytonos tapasztalások által kifejlődött azon tudat, hogy e többség sokkal ziláltabb, sokkal szakadozottabb, hogysem a jelen kormány vele nehéz feladatának megfelelni képes lehetne.

Ily helyzet ritkán szokott előfordulni a parlamentaris kormányrendszer történetében, s gyakoribb ismétlődése valóban nagy veszélyekkel lenne összekötve, mert gyökeresen megingatná magának a parlamentarismusnak életképessége, szilárd continuitása iránti hitet is. A parlamenti rendszer csak compact, rövidebb időközökben való fluctualástól ment pártokkal működhetik sikeresen. Nálunk pedig e perczben nemcsak valódi többség, de még ily pártok sem léteznek. Bomlásnak indult minden, szétszakadtak a pártkötelékek ugy a „volt“ többségnél, mint az „eddigi“ opositionál. Valóságos erjedési processust élünk, valóságos átmeneti korszakba jutottunk, a szónak legcriticusabb értelmében.

Hogy ezen állapot nem tarthat soká, hogy e gyötrő bizonytalanságnak minél előbb véget kell vetni, az általános érzése mindenkinek. Annál kevésbbé lehet azonban meghatározni azt, hogy minő alakot öltend magára e zavaros chaos, s minők lesznek a kibontakozásnak, a megoldásnak módozatai.

A király, kinek kezeibe van a végeldöntés helyezve, megtett minden lehetőt a helyzet tisztázására. Meghallgatta, minden pártkülönbség nélkül, bizalmi férfiak gyanánt, a parlament több tekintélyes tagját, illetőleg azokat, kik a képviselőházban kisebb-nagyobb párttöredékeknek állanak élén. S meghallgatta végül, ma személyesen látogatván meg öt betegágyánál, a haza bölcsét Deák Ferenczet is.

Bárminő leend az uralkodónak — valószinüleg holnap bekövetkezendő — elhatározása, vigasztaló és megnyugtató a tudat, hogy Szent István koronáját oly uralkodó viseli fején, ki még a legválságosb viszonyok közt is éber szemekkel őrködik az ország sorsa fölött, s erőteljes kezekkel igyekszik megvédeni minden vésztől parlamenti kormányzatunknak roncsolt járművét.

— **Ő felsége a király** 11-ikén 1 órakor látogatta meg Deák Ferenczet. Wenkheim Béla báró délelőtt megjelent már Deák Ferenczuél jelenteni, hogy őt a király délben meg fogja látogatni.

Ő felsége 1 órakor érkezett kétlovas udvari fogaton az „Angol királynő“ szállodához és negyedóráig időzött Deák Ferencznél. Az ő felségét kisérő szárnysegéd ez idő alatt gr. Mikesnél volt, ki szintén az „Angol királynő“ szállodában, Deákkal egy emeleten lakik, és kinél ugyanekkor Deák orvosa, dr. Kovács Sebestyén és b. Wenkheim Béla is voltak.

Tudvalevőleg ő felsége már tegnapelőtt készült meglátogatni Deák Ferenczet, de déli egy órakor üzenetet vett, hogy a beteg állapotára való tekintettel halaszsza délután 5 órára látogatását. S midőn délutáni 5 órakor ő felsége már kocsiba volt ülendő, érkozik ismét a kérelem, hogy halaszsza nemes szándékát mára. A történelem többet fog irni e negyed óráról, melyben I. Ferencz József megjelent Deák Ferencz betegágyánál; többet, mint a mai nap krónikása, a ki hódolattal hallgat, mikor a királyban a a királyi ember megszólal. Deák Ferencz nagyon gyenge volt s csak nehezen tudott beszélni. A király mélyen megindulva távozott a betegtől, a ki az ország betege.

— **Nagy zajt** csapott a politikai körökben a „Hon“ egy ferde közleménye, melyben Tisza Kálmánnak ő felségénél tett nyilatkozata volt vázolva. E szerint Tisza K. állitólag a következőket mondotta:

Egy erős kormány csak ugy alakulhat, ha az a birtokos és müvelt osztály s különösen a magyar elem által támogattatik. Épen azon osztályok azonban és az elem azon hitben vannak, hogy országos bajaink főoka a közjogi kérdésnek hibás elintézése. Ezen osztály s elem az épen, mely a rendnek legnagyobb barátja, s azt, a mivel elégedetlen, csupán alkotmányos uton óhajtja megváltoztatni. Ezért szükséges, hogy azon kormány, mely erre akar támaszkodni, első belépésekor nyiltan kimondja, hogy a közjogi kiegyezést illető kérdésekben annak idején czélszerübb megoldást irányzó törvényjavaslatok előterjesztését kötelességének ismerendi.

Az „Ellenőr“ e nyilatkozatra nézve a következő érdekes feleletet hozza:

Azok, kik a király által meghivattak, hogy elmondják nézeteiket a válság természetéről és követelményeiről, most élvezik már azon szerencsét, hogy nem beszélhetnek semmit, hacsak kitenni nem akarják magokat az általuk mondottak mesére forditásának. Igy járt Simor primás, igy Ghyczy Kálmán s igy Tisza Kálmán is azon értekezésekre vonatkozólag, melyek ő felségénél történtek.

Hogy a meghallgatott államférfiak nem titkolták el illető elvbarátaik előtt azt, a mi iránt a király által megkérdeztettek, az igen természetes, mert hiszen nem conspirálni, hanem véleményük őszinte és kötelességszerü nyilvánitására mentek a fejedelemhez. De hogy abból, a mit elvbaráraikkal tudattak, mint saját (különben is jól ismert) nézeteiknek Ő felsége előtt történt nyilvánitását, a ferditő léhaság és idétlen malitia anti-coalitionalis buzgalma kikapjon egyes tételeket s összevissza firkáljon mindenféle pletykát, melyben még a fejedelmet sem tartózkodik megbeszéltetni: az valóban olyan illetlenség, mely a politikai komolyság és jóhiszemüség iránti érzékképességnek teljes eltompulásáról tanuskodik. Egyébiránt ismeretesek már az ilyen fogások eléggé s biztosithatjuk olvasóinkat, hogy a coalitiónak — ha ez különben létrejöhet, — egy hajszálnyit sem árthatnak, sőt mulatságára szolgálnak.

— **A válságról** ezeket irja a „P. Correspondenz“:

„A mi a krizist illeti, annak megoldása még ma nem következett be, és igy ő felsége a ministerium lemondása tárgyában még semmi határozatot nem tett; annyit azonban, mint nagyon valószinüt mondhatunk, hogy ő felsége a kabinet ujjáalakitásával a mostani ministerelnököt, Szlávyt fogja megbizni.

Az eddigi pártviszonyok a tisztán deák-párti elemekből álló kabinetnek nem adták meg az okvetetlenül szükséges támaszt és megkivántató erőt. A legközelebbi időben fontos, mélyenható és részben nem kedves törvényhozási intézkedések válnak szükségessé, és ezek kivánatossá teszik, hogy azokért a felelősséget az országgyülésnek igen nagy többsége vállalja magára. Hogy tehát egy közös és biztos eljárás lehetséges legyen, a pártoknak ugynevezett koaliciója és az ezen egyesülésből származó koaliczio-

---

A
„KELET“ TÁRCZÁJA.

Egy szép est.

Kolozsvár márcz. 13-dikán.

Gegenbauer ur tegnap, a nemzeti szinházban, igen érdekes és sajátságos egy hangversenyt rendezett, a helybeli nőegylet és árvaház javára. Legjobb tanitványai közül hárman játszták el egyenkint Beethoven Sonata appassionatáját. Mondhatni, az egész est nemes versenyben folyt le.

Ha már az eszme maga mindenesetre érdekesnek, azonban kissé merésznek tünt föl, annál inkább kérdésesnek látszék a kivitel.

Kételkedtünk, hogy találkozzék három hölgy, ki e versenyben részt vegyen. És mégis találkozott három urhölgy, kik egymással versenyre szállva a próbát fényesen kiállották. Ezen lapunkban is pár nap előtt kimeritőleg ismertetett sonata igen nagymérvben veszi igénybe a játszó müvészetét, akár a felfogást, akár a technikát és kitartást tekintsük.

Korbuly Ida kisasszony, mint legfiatalabb a három versenyző között, volt az első a játszók közt. (Előbb a játszók egymásutánját sors által akarák eldönteni, később megegyeztek, hogy kor vagy is jobban mondva fiatalság szerint játszanak.)

A kisasszony játékának könnyüsége s szabatossága, továbbá helyes felfogása s finom szinezése által költötte föl a közönség bámulatát. Az andantét oly gyöngédség és költészettel játszta, mely semmi kivánni valót nem hagyott hátra. Ezen fölül Korbuly k. a. oly csodálatos nyugodtsággal játszik, hogy a néző épp oly gyönyörrel szemléli őt magát, mint hallgatja játékát. A k. a. oly benyomást tesz a hallgatóra mintha csak a zongorára született volna. Ohajtjuk, hogy ezen hivatását mentől lelkiismeretesebben be is töltse.

Dr. Szőcsné, Szabó Mária urhölgy lépett most sorompóba, kit Korbuly Ida kisasszonynyal együtt nem rég hallottunk ugyan e helyen négy kézre játszani (Induló „Athén romjai“-ból). Rendkivül szép, ruganyos, lágy és mégis erős játék, meleg és bensőséges előadás s ugy a finom, mint az erőteljes helyeken átlátszó tisztaság, a legnagyobb szabatosság: ezek jellemzék játékát. Az andantet kissé lassubb tempoban játszta, mint Korbuly Ida k. a. mondhatni méltóságteljesen sáhitattal. A Finale plastikus szépségü rész. merészen és tüzzel telve folytonos erővel foly le s a praesto mint vad trombita harsogás hangzik el.

Lászlóné, Cseh Berta, urhölgy, mint harmadik a küzdők között, azzal kezdé meg, hogy a hangjegyeket Gegenbauer urnak átadta s azután az egész sonatát hangjegy nélkül játszta el. Erős nagy vonásokkal rajzolta a hallgatók lelke elé a zord zeneképet; valódi szenvedélyes felindulással játszta az első részt, mely reá nézve egész nyelvezetté látszék alakulni, mintha önmagának belső életét tárta volna elé. Felső testével előre hajolva, mintegy eltemeté magát a hangszerbe, mely a müvésznő kezei alatt jajgatott és nyögött. Mintegy keserü fájdalommal játszott különösen a zivatar helyén s egyáltalában az első részt oly ragyogó technikával és genialis fölfogással, müvészettel, milyent csak ritkán nyilik alkalmunk hallani. Lászlóné urhölgy a thema andantéját körülbelől ugyanazon tempóban játszta, mint megelőzője; a variatiokban azonban közeledett azon kissé sebesebb tempohoz, melyet magának Korbuly Ida k. a. választott volt, ki ezen andantéban mintegy rózsás álmait látszék elregélni. A finale, mint azt Lászlóné urnő nagyszerü technikájától s bámulatos erejétől várni lehetett, hibátlanul folyt le.

E három versenyzőn kivül még két uj — legalább előttünk uj — énekesnőt volt alkalmunk hallani. Báró Huszár Margit urhölgy a publikumot a „Traviata“ és „Mandolinata“ egy-egy dallamával lepte meg. Lágy csengésü mezzo sopran hangja szépen van iskolázva, előadása igen izlésteljes és mesterkéletlen. Különösen kiemelendőnek tartunk egyet, mit énekében nem találtunk s ez az: hogy nem tremolázik.

Gróf Bethlen Sarolta urhölgy nagy kiterjedésü s bájoló contra alt hangjával magyar népdalokat s azután Schubert „Aufenthalt“ját adta elő. Remélni és óhajtani akarjuk, hogy a nevezett urnő jövőre körünkben fog tartózkodni, hogy gyakrabban legyen alkalmunk kitünő énekében gyönyörködni. Még egy éneket hallottunk, ezt azonban nem énekesnőtől. Br. Huszár Eliz urhölgy énekelé vagy játszta Mendelssohn „Auf Flügeln des Gesanges“ czimü dalát s Flottow „Stradella“ jából egy hymnust a violoncellon. Ritkaság, hogy egy nő gordonkát játszék. Azt hisszük azonban, hogy még ritkább az olyan, ki e hangszert ily szépen kezeli. E hangszer, mely az emberi hangot leginkább megközeliti, nemcsak a kar, hanem a kéztől is igen sok erőt vesz igénybe, nem lehet tehát megbocsáthatlannak találni, ha megvalljuk, hogy alig ha vártunk ily szép és erős hangokat, a nélkül azonban, hogy az erély a mély érzés rovására lett volna kifejtve.

Vályi Gábor tanár az egyetlen kiválasztott a férfiak közül, ki e szép hölgykoszoruba fel lőn véve. Beethoven „Adelaide“-ját éneklé. Hogy a tanár ur a közönséget föllelkesité, azt hisszük, nem is kell emlitenünk, legalább azok előtt fölösleges lesz ennek megemlitése, kik e gyönyörü előadással összekötött nagyszerü hangot már hallották. Ha a tanár ur valaha azon bár valószinütlen, azonban mégsem lehetetlen helyzetbe jönne, hogy jogi előadásait kevés hallgató látogatná, akkor ajánlanók, hogy előadásait énekelve tartsa meg s biztositjuk, hogy mindég megtelnék tanterme.

A megerősitett szinházi zenekar Beethoven „Egmont“jának Ouverture-jét s Mayerbeer „Profétájá“-nak fáklyatánczát, Lotsarek vezetése alatt kitünőleg játszta el.

S végül elismerés a derék rendezőnek, ki fáradságot nem kimélve, egész odaadással szorgoskodott a kissé bizarr eszme keresztülvitelében. Örülünk, hogy a kétkedők nem kis serege teljesen megszégyenülve volt kénytelen az estről távozni s az egész oppositióból gyorsan egy hatalmas kormánypárt lett, melyben minden árnyalat coalitiója oly rögtönösen létesült s a pénzügyi válság is oly szerencsés megoldást nyert a nőegylet és árvaház javára.

Talán fölösleges is mondanunk, hogy az érdekes programm szinültig megtölté szinházunkat s pedig a legszebb és legválogatottabb közönséggel Taps is természetesen a lehető legbővebben volt s gr. Bethlen S. k. a. kénytelen is volt gyönyörü magyar népdalait a közönség zajos kivánságára, ismételni. Dr. Vályi Gábor urnál már nem vezetett a közóhaj ilő szerencsés eredményre. Talán máskor.

A kis Anna.

Elbeszélés.

Irta: **Grimm H...**

(Folytatás.)

Anna nem szerette őt. Semmi oka sem volt kétkedni az Albert őszinteségében s szavaiban, hisz szemei előtt távozott vele a lányka s nem látta, hogy kényszeritve lett volna erre jegyese által; őrültség volt meg csak gondolni is reá.

Másnap reggel tisztán sütött a nap. Künn a kertben járkált Emil, hol a barnult száraz levelek zörögtek már az úton, a zöldek még a fák ágain diszlettek. A fák oly nyugodtan állának, egy sem ingott, nem mozdult helyéről, semmi vágy, mely vonzaná őket a távolba s merre a szeme elláthatott a széles kiterjedt mező, egy helyt árnyékos, más helyt napsütött; minden oly hallottias nyugalomba terült el, ugy vélte egy földingásnak fel kellene rázni a természetet s mindent halomra dönteni.

Foglalatosságai félbeszakiták e sovár gondolatokat, de nem üzték el. Folyton ösztönzé, hajtá őt valami. Nem az a feletti kétségbeesés, hogy minden veszve van, hanem azen remény, hogy végre még is győzedelmeskedni fog, nem hagyá őt nyugton lenni.

Három napon át kibirta e küzdelmet, a negyediken átlovagolt; még látnia kelle egyszer Annát és szólni vele. Ez uttal egyenesen a ház elé jött: de az ablaktáblák szorosan be voltak téve, csak a tyúkok bolyongtak az udvaron s egy sereg veréb reppent fel a földről be a sürü gesztenyefák közé. Más semmi nem mutatott itt életre, ekkor jutott eszébe, hogy eddig el is kellett utazniok. A gazdasszony is eléjöve mondá, hogy még a városban fognak lenni, mert egy hetet szándékoztak ott mulatni. Mily örvendve dobbant meg erre szive!

Még el lehetett érni, látnia kelle őt: többé nem volt maradása. Félig lépésben, félig vágtatva

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

uális ministerium a deák-párti befolyásos körök és a kormány által annyival inkább kivánatos, mivel a korona is hajlandó volna ezt elfogadni. A középpárt tagjai, kik a 67-ki kiegyezést fontartás nélkül elfogadták, kétségkivül egy ily coalitio faktorainak tekintendők. A balközép pedig és névszerint annak vezére Tisza Kálmán nagyon értékes és hatalmas szövetségest képezne. Ezért is tehát, a mennyire lehetséges, Tiszának a cabinetbe lépését meg fogják könnyiteni, de másrészről egy oly koalicióról, mely csak a közösügyi viszonyoknak és az 1867-iki kiegyezésnek föláldozása vagy az abból való engedés árán volna lehetséges, absolute nem lehet szó.

A végeldöntés e hét lefolyása előtt aligha fog bekövetkezni.

Gr. Mikó Imre őnmlgának beszéde,

melylyel az erd. muzeum-egylet közgyülését e hó 12-én megnyitotta.

Tisztelt közgyülés! Az erdélyi muzeum-egylet közgyülésének napja, az egylet alakulása idejében, nagy jelentőségü nap volt a Királyhágón inneni országrész magyar értelmiségére nézve. Közelről és távolról sereglettek össze egylettagok és kiváncsiak és ez oly népesekké tette gyüléseinket, hogy kénytelenek voltunk azokat a város legtágasabb helyiségében megtartani; rendesen két, néha még három napig is folyt a tanácskozás; természetes következménye volt ez a gyülés népességének, hiszen tudva levő dolog, hogy mentől népesebb a gyülés, annál lassabban és nehézkesebben foly az értekezés és tanácskozás, annál bajosabban marad meg a maga szabályszerü medrében, annál későbben tud magának a sok elágazó vélemény és nézet közül valamelyik akkora tulsulyt és többséget kivivni, hogy a végeredményül kimondandó határozatnak alapul szolgálhasson.

Ha valaki akkor egy ily közgyülésre ide vetődött volna Kolozsvárra és tanuja lett volna annak: mily hévvel, mekkora érdekeltséggel vesznek részt a legkülönbözőbb állásu és foglalatosságu, életmódjokra társadalmi és politikai, meggyőződéseikre nézve egymástól nemcsak eltérő, de kirivó ellentétben levő emberek egy szerény tudományos intézet ügyeit tárgyaló gyülés értekezésein és vitatkozásaiban, igen könnyen arra a gondolatra jöhetett volna, hogy az erdélyrészi magyar közönség csupa tudósokból és tudomány kedvelőkből áll, a kik akkor, a mikor a tudomány érdekében kell működni, örömest elhagyják tűzhelyeiket és családjukat, ekéjüket és irodájukat, műhelyeiket és hivatalaikat, csakhogy a tudomány szent ügyének szolgálhassanak.

Elhihetik nekem uraim! hogy hazánkban én vagyok az utolsó, a ki a gyanunak csak egy árnyékával is, kétségbe akarná vonni magyar fajunk képességét és hajlandóságát a müvelődésre: nemcsak az egyént fénynyel övedző társadalmi, nemcsak a szabadságot és általa az anyagi és szellemi jóllétet biztositó polgári és politikai, hanem még a szokszor félreismeréssel, hálátlansággal, sőt még gunynyal is fizető komoly és szakszerü tudományos müvelődésre is. Mindazonáltal kénytelen vagyok, belső meggyőződésem szerint magamnak őszintén és nyiltan megvallani, hogy amaz idegen, a ki ugy vélekedett volna, a mint az imént röviden kifejezni óhajtám, nagyon, de nagyon csalódott volna.

A természet megmásithatlan rendje szerint napról napra ritkulnak az egy időben virágzott nemzedék sorai. Ma holnap alig lesz élő tanu, a ki azon időkre saját tapasztalásából fog emlékezni; pedig Uraim! azok az idők, ha nem fognak is történelmünkben oly előkelő diszhelyet elfoglalni, mint az egész emberiségre kiható világrázó események, melyeket ritkán feltünő nagyszerü lángelmék, vagy összeütköző hatalmas érdekek pusztitó harczaik vérnyomaikkal tesznek felejthetetlenekké; azok az idők — mondom — reánk nézve, hazánk és nemzetünk külön belélete történelmének szempontjából, nemcsak nehéz és szomoru, hanem nagy és emlékezetes idők is voltak.

Az a fegyvertelen, de erélyes, csendes, de kitartó, zajtalan, de kemény harcz, melyet a nemzet ősi és elvitázhatlan igazaiért és jogaiért, az ellenkező véleményü hatalom ellen folytatott, nemcsak avval a babérral nyert dicsőséget, melyet a végre kivívott győzelem jutalmazta küzdelembeli állhatatosságát, hanem dicső volt magában a harczban, a mely főképp abban különbözött más harczoktól, hogy nem rombolt, csak gazt irtott, sőt teremtett, alkotott. Igen a jó ügyért küzdőket vezérlő ösztönével teremtett olyat, a mi nemcsak az akkori válságos időkben becsületére vált a nemzetnek és hazának, hanem a jövőre nézve is maradandó emléket és komoly munkára való tág tért nyujtó intézményt létesitett a késő maradékok számára.

És ha kérdjük: mi adhatott a nemzetnek erőt és módot arra, hogy oly időben, a mikor nemcsak önállósága és politicai befolyása, hanem a szó teljes értelmében létele és élete is kérdéssé vált vala, mi adhatott módot, hogy ily időben teremthessen? Feleletül ezt nyerjük: a kényszerüség, a mely legelmésebb tanácsadója az embernek.

A mi él, az szükségképpen tesz, cselekszik valamit. A tétlenség nemcsak jele, de sokszor okozója is a halálnak. Ezért igyekszik ösztönszerüen minden a mi él, valami tevékenységgel nem csak jelét adni életének, hanem előmozditni is életképességét. A nemzet élt, de a kivülről jövő nyomás nem engedte, hogy bár mi csekély oly tevékenységben nyilatkozzék az élet, a mely legtávolabbról is kapcsolatban látszhatott lenni az ő czéljai meghiusitására czélzó törekvéssel, a mely legkisebb rést nyithatott volna csak arra is, hogy a nemzet kinyilatkoztathassa és tudathassa, mennyire nincs megelégedve helyzetével és állapotával. De az élő nemzet mégis keresett módot, hogy működhessék valamiben saját java előmozditására; keresett tért, a melyen mozoghasson ugy, hogy vagy ne adjon okot gyanura a hatalomnak, vagy ha ez gyanakodik is, e gyanu alapján igazolható okot ne találhasson a mozgás megtiltására. És a nemzet nemtője felvilágositotta elménket és szerencsés ihlésével megmutatta nekünk a menedék utját és eszközét: a tudományban.

Tudományos működést nem tilthatott meg oly kormány, mely a világ szine előtt fennen hirdeté, hogy küldetése a miveltséget és polgárisodást terjeszteni kelet felé. Kitüztük tehát a tudomány zászlóját. Nem levén szabad semmi más czélra gyülekezni, tudományos czélu vitatkozásokra gyültünk össze. A kormány sejtvén a megpenditett eszme hord erejét, sokáig vonakodott. Az utókor bámulva fogja majd olvasni emlékirataiukban és okleveleinkben minő kitartást voltunk kénytelenek kifejteni, hogy kellett mindenféle utakat használnunk, a mig teljes három évi folytonos alkudozás és sürgetés után végre megnyerhettük az engedélyt, hogy muzeum-egyletet alakithassunk. De a hazafiak is megértették az egylet jelentőségét. Hiszen meg volt nyerve az, hogy legalább egyszer évenkint nyiltan egybegyülhessünk, magunkat számbavehessük s ha egyébről nem, abból meritsünk bátorságot a további küzdésre, reményt a győzelemre, ha egymástételben láttuk. Ime uraim! megfejtése annak, hogy akkor miért szegődött mindenki a tudomány zászlója alá, ha különben nem is volt sem szaktudós, sem iró, sem szoros értelemben tudomány kedvelő.

Ma, tisztelt közgyülés! boldogabb időket élünk. Helyreállitott alkotmányunk megnyitotta előttünk az üdvös tevékenység összes terét. Az országházán kezdve, le a falusi község tanács szobájáig, a tanácstermek; a miniszteren kezdve a falusi jegyzőig, a hivatalok: az ipar, kereskedés, a földmivelés, a müvészet és a tudomány, minden, minden a miénk, mindenütt szabadon mozoghatunk és működhetünk, működhetünk nyilván hazánk és nemzetünk javára és előnyére, és nem kell titkolnunk, rejtegetnünk törekvéseink üdvös czéljait; kifejthetjük bátran egész munka és életerőnket, nem kell tartanunk attól, hogy ellenséges hatalom gyanakvó figyelme ürügyet fog keresni igyekezetünk meghiusitására, ma bizalommal fordulunk kormányunkhoz, tudjuk, hogy ott pártfogásra, támogatásra számithatunk. Ma nincs többé szükség arra, hogy mindnyájan csak a tudomány zászlója alá meneküljünk; a muzeum-egylet közgyülése nem potól többé nekünk megye- és országgyülést. Ezért, ha nem gyülünk is ma oly számosan, mint egykor: ez nem hanyatlás, hanem inkább haladás. A különböző irányu törekvések és tehetségek meglelték működésök saját terét, és oda osztották be tevékenységöket; a kik itt maradtunk, utógondolat nélkül és őszintén, csak a tudománynak kivánunk szolgálni.

És ez a tudomány, mely a nehéz időkben vezér-világot gyujtott nekünk, a mely mint Izrael népét a pusztában vezető tüzoszlop megmutatta az irányt, a mely felé haladva czélhoz érhetünk, nem csak győzelemre segité igaz ügyünket, hanem azután is dicsően megjutalmazott azért, hogy őt választottuk mentő vezérünknek. Ime, egy kis hajlékot kivántunk emelni a tudomány egy nehány ágának, és ezer kis hajlék delejjé vált, a mely körünkbe vonta a tudományok összeségét, a scientiarum universitást, és mi ismét megértettük hivatásunkat, s miután anyagi és szellemi erőnket számba véve, meggyőződtünk, hogy magunkra egészet nem alkothatunk, mint közreműködő és kiegészitő tag csatlakoztunk azon szép egészhez, mely hivatva van, hogy Kolozsvár városát jövőre a tudomány gyűpontjává téve, szebb, fényesebb és nemesebb jelentőséggel ruházza fel, mint a milyenre — mint egy kisded tartomány politikai központja — valaha eljuthatott volna.

Ime, uraim! Nehéz időkben a tudomány volt vezérünk, és ma áldjuk azt a pillanatot: a mely megérlelte lelkünkben azon meggyőződést, hogy az ő zászlóját kell követnünk! Ma, a jobb időkben ismét örömmel sereglünk össze, ugyan e kipróbált zászló alá, a mely a lételért való küzdelemben győzelemre vezérelt, és a mely győzelem után a haladás, a gyarapodás és a nagyság és dicsőség felé vezető utat mutatja nekünk. Kövessük ezt, ragaszkodjunk erősen hozzá, mert a mint a zsoltárok koronás költője mondja: „élet fája ő azoknak, a kik erősen ragaszkodnak hozzá.“ Adja az ég áldását, hogy a tudomány érdekében megkezdett működésünk nemzetünket tudomány által vezesse igaz szabadságra és önállóságra! E fohásszal nyitom meg a mai közgyülést.

BELFÖLD.

K.-Vásárhely, márcz. 8-án, 1874.

Iskola-ismertetés.

(Vége.)

El tehát az eddigi rosz szokással, ne tekintsük Sziberiának a mesterség tanulási helyét, hová csak büntetésből küldjük gyermekeinket!

Épen az ily iskolák hivatvák arra, hogy az ifjakat a munkára erősekké a mesterség fölfogására képesekké, értelmesekké tegyék — képezzék.

Az ily iskolában ismeri föl kiki magában, hogy miféle mesterségre van hajlama, a minek következtében ezután nem fogunk látni oly csizmadiát ki szivesen kaszál, arat, kapál csakhogy csizmát ne, csináljon, nem oly szabót, ki éhes gyomorral madarász, halász stb. csakhogy az ő általa gyülölt mesterséget ne legyen kénytelen folytatni.

Igen, az ily felső népiskolák fognak egy eddig nem létezett osztályt, egy oly iparos osztályt létrehozni, megalakitani, melynek munkásai korunk igényeinek megfelelő tulajdonokkal azaz csekély igényekkel, munkaszeretettel és szakértelemmel fognak birni!

A kézdivásárhelyi iparosztálylyal megtoldott (megtoldandó) felső népiskola belszervezetére tán kissé eltér a közoktatási törvénynek hasonló jellegü iskolákra szóló rendszabályaitól, a mennyiben t. i. hivatva is van minden iskola a helyi viszonyokhoz alkalmazkodni.

Tapasztaltuk ugyanis, hogy vidéki főleg városi ifjaink az itteni iparkereskedéshez olyannyira szükséges német nyelv tanulásáért, más az életben számtalanszorta szükségesebb tudnivalók utánpótolhatlan kárára a brassai szász gymnasiumba szoktak menni, a hol két onnan hozzánk jött tanuló szerint még most is az „Aufmerkeres“ rendszer mételyezi a nevelészet fölvilágosodott korszerü elveit, ők ugyanis azt állitják, hogy félévi ottlétük alatt soha sem a tanitónak, mindig csak a „Aufmerkernek“ feleltek.

Ezen szomoru tapasztalat, valamint a több oldalróli figyelmeztetés és fölkéretés alapján bevettük a német nyelvet is rendes tantárgyaink közé, hogy ifjaink ne kénytelenittessenek Brassóba menni s ott a különféle „járvány“ áldozatául esni.

Ezen iskola növendékei egyen-egyen egyszer mindenkorra 50 kr beiratási dijt és évenként 4 frt o. é. tandijt fizetnek.

Még egyszer mondom: Ily üdvös, áldásos intézmény csak évszázadoknak lehet szüleménye. Vajha népünk a külföldi iparnak koronként hirhedő müremekeit csodálva s az iparnak, a mesterségnek élelmességét mindinkább belátva, elismerve, nagyobb szeretettel viseltetne azon különféle mesterségek iránt, melyekre eddig csak roszul tanuló fiait is büntetésből tanittatta.

Ha oly hivatalom, oly hatalmam volna, a milyen nincs: Törvénynyé igtatnám s országszerte elrendelném, hogy egy mesterembernek se szabadjon műhelyébe fölvenni olyan gyermeket, a ki az iparosztálylyal megtoldott felső népiskolák valamelyikét át nem tanulta.

Egyszersmind arról is gondoskodnám, hogy az ilyen iskolát áttanult ifju $1^1/_2$ vagy legtovább két évnél tovább ne kénytelenittessék inas maradni, hanem szabadittassék föl segéddé.

Azonban meg vagyok győződve, hogy sokkal korábban és bölcsebben belátták ezen két utóbbi pont sürgős szükségességét, mint én, azon nagyok, kiknek a hatalom is kezükben van a rendelkezésre; de lehet, hogy saját ügyeik által késleltettetnek ily soká!

Földes József,
okl. tan. a k.-vásárhelyi iparosztálylyal megtoldott felső-népiskolánál.

Sz. udvarhely 1874 marczius 10

Van a kisebb városok publikumának egy feltünő sajátsága és ez az, hogy mi szeretünk mindent becsmérelni, lelkesedéssel beszélünk a városi élet pompáiról, fitymáljuk a helyi viszonyokat, szűknek találjuk a kört, melyben mozoghatunk s egyáltalában nem igen tetszik nekünk semmi.

Kórhólni, egymás eljárását birálgatni, személyeskedni, nagyokat mondani, mindent a mi körülöttünk van kicsinyleni — óh! ehez mind jól értünk s valóban ez nem is nehéz mesterség.

Csak az a baj, hogy ilyen eljárásunk által lazult vidéki társadalmi életünknek új lendületet alig ha adhatunk; igy nem gondolom, hogy regenerálni lehetne, sőt ellenkezőleg akár hány, különben jóra való, használható embert a pók szerepére utasitunk, mely megvonulva egy sarokba, hova tanyáját fölüté, napokig ki sem mozdúl s örül és szépen megköszöni, ha ott nyugton hagyják.

De félre a szemrehányásokkal, tegyék meg azt más sok, kik talán illetékesebbek, — mi amúgy is nemesebb czélt tüztünk magunk elé, akkor, a midőn pangó társa-

---

rte el udvarát, hirtelen megtette a szükséges előkészületeket, bepakolta holmiait s oly boldog volt, oly kéjben úszott, mintha Anna irt volna neki, hogy siessen még egyszer látni őt.

A városba beérkezve, csak hamar kitudakolá az öreg nagy néni lakását. Még csak délelőtt volt az idő, de tán ha éj közepén érkezik vala, sietsége jogot látszék neki adni idő haladék nélkül bekopogtatni, bár mikor, mintha legfontosabb tudósitások átadója volna. Azonnal a nagyságos kisasszony után tudakozódott, s nyugton volt, mert e kérdésére azonnal be is jelentették; látogatása elfogadtatott, s a szalon ajtaja megnyilt előtte.

Belépve Terézt találta ott, ki fejét kezére támasztva, gondolatokba mélyedve ült egy ablak előtt. A vendég beléptére felemelkedett, s ez sebesen közelitve felé, mélyen meghajolt. Emil biztosan várta, hogy Annához fogják őt bevezetni, s ezért Tercsát megpillantva maga előtt, hirtelen mintegy ijedten állt meg, s midőn ez megszólitá őt, akadozva szóla:

— Azt reméltem, hogy nagysád nővérét fogom itt találni.

— Azt sajnálom — viszonzá a leány bágyadt mosolylyal. Ők tegnap reggel elutaztak.

— Oh, már elutaztak! viszhangozá halkan s az ablakhoz lépett, melytől Teréz pár lépést hátrál volt. Ott alant az emberek oly sietve jártak, keltek; az átelleni ablakból egy öreg ur tekintett, ki mellette ült kutyája, s alant a házajtó küszöbén két gyermek ült egymás mellett, s kis köveket szedegettek. Mindezt gépileg szemlélte kis ideig, még mosolygott is felettök, midőn a gyermekekhez egy másik is oda lépett, kinek egy szines üveg darab volt kezében, melyen át most rendre szemlélték a szép világot, s arczok ragyogott a gyönyörtől.

(Folyt. köv.)

A vallási krizis Európában.

— Renan Ernőtől. —

II.

(Folytatás.)

A második pont, a melyre nézve, ugy látszik, hogy Bismarck illuziókban ringatta magát, a katholikus klérus magatartása az uj helyzetben, mely számára készitve volt. Tudva van, mi vezette e tévedésbe; számitott a német hazaszeretetnek a győzelem által megkettőztetett hevére, a valódi germán ellenszenvére a romanizmus iránt, még inkább Németországnak az államesze mére iránti odaadására, azon népszerüség csekély voltára, melyet Németországban a tekintélylyel való szembeszállás ébreszt. E tekintetben Németorrzág teljesen ellentétes Franczia-országgal. Németország nem a hangzatos szónoklás hazája, Lacordairenek, vagy Montalembertnek nincs jövője az ily országban. Nálunk minden szabadelvü vélemény, tekintet nélkül az irányelvnek, a mellett van a ki ellenszegül; Németországban az ellenzékiség, a törvénynyel való szembe szállás a népszerütlenségre ok, ott az üldöztetés nem kölcsönöz tekintélyt, mert Németországban mindenki az erő mellett van; ott nincs meg az a legtöbbször, hogy ugy mondjuk, fölületes generositás, mely velünk elhiteti, hogy a gyöngének mindig igaza van. Volt tehát inddoka Bismarcknak sikerre számithatnia; de Bismarck nem tanulmányozta eléggé, vagy inkább természeténél fogva nem érthette meg, mi egy katholikus; minő hierarchikus, absolut természetfölötti van e hitben. Tulzott bizalma hatalma nagyságáról a teljes közigazgatás és igazságszolgáltatás eszközei felett, elkábitá. Nem eléggé vetett számot azon hősiességgel, a melyet a helyzet szükségszerüleg kellett hogy adjon azon egyébként meglehet igen gyönge embereknek. Tizenhét száz éve már, hogy ez folyton tart. Már a II. században Lucianus, Teregrinus halálról szóló pamphletjében előadja, mennyi bámulással és gondoskodással jár az, ha valaki hitvalló vagy vértanu. Az egyéniség, a kit a helyzet ily szerepre ragad, mint hesznot hajtót, s kellemest ragadja meg azt.

A legrosszabb eme kellemetlen helyzetben az, hogy czéltala. A püspökök nem engedhetnek, nem is fognak engedni. A győző szintén nem enged. Az amerikai rendszer, az egyháznak az államtól való elválasztása, ha őszintén elfogadtatnék, mindent megmentenek, de e megoldás bizonyára kevéssé lenne porosz. S igy a legnagyobb veszélyekkel járó eshetőségek forognak fenn.

IX. Pius halála jelentékenyen változtatná a fenforgó problema állását, de nem szüntetné meg. Sok előjel mutat arra, hogy a pápa halálát követő választásnál Németország nem fog elfelejtkezni magáról. Bizonyára körültekintő leend s ha, mint valószinü, nem fog reményt táplálhatni az iránt, hogy oly fejet nyer az általános anyaszentegyház, kiben ő megnyugszik, olyféle mozgaiom meginditására vállalkozik, mint a német ellenpápáké, például Cadalusé, ravennai Guibertté, vagy Octaviané volt a középkorban. Csakhogy a német pápáknak nem igen nagy volt a szerencséjük. A dolog jelen állásában pedig Németország oly kizárólagosan hazafiui szempontokból indul ki, hogy az általános elem bizonyára nem tartand vele. Más oldalról meg, mindenesetre roszul fogadtatnék az is, hogy egy protestáns császár beavatkoznék a katholikus egyház csalhatlan fejének választásába. Minő zavarok! Mennyire többre vezetett volna, ha az erő e tagadhatlanul veszedelmes s tulzott igényekkel szemben nem vettetik latba, csak az egyéni s lelkiismereti szabadság tiszteletben tartásáig.

(Folytatása köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

dalmi életünk egy-egy fényesebb pontjára irányozzuk a. t. olvasó közönség figyelmét.

Városi dalegyletünk — mely az általános közöny és részvétlenség miatt a közel múltban alig volt képes a kevesek által kifejtett buzgalomnak megfelelő eredményt fölmutatni: — e f. évi január 11-én tartotta meg számoltató és egyszersmint újra alakitó nagygyülését s szintén ezen gyülés határozta el, hogy egyletünk zászló-fölavatási ünnepélyét f. évi. május 25-én tartjuk meg

A lobogó csinosságra és diszre mondhatni páratlan s a fölavatási ünnepély vázlatos programmja mellet az e végre kiküldött bizottság a közgyülés elé terjesztett- telyes biztositékot nyujt a felől, hogy a várva várt testvér egyletek azon t. tagjai, kik egyletünket eljövetelük által lekötelezik, kedvesen fognak visszaemlékezni május 25-dikére.

Ezen innepély költségeinek fedezésére f. márczius hó 1 én már tartottunk is egy dalestélyt, mely a körülményekhez mérten fényesen sikerültnek mondható.

A tiszta jövedelem 76 frtot és 80 krt tesz, ide számitva a felülfizetéseket is. A felülfizetőknek nem mulaszthatom el e helyen az egylet nevében köszönetet nyilvánitani s szives pártfogásukat, valamint a másokét, is kik egyletünk iránt érdeklődnek, jövőre is kérni.

Minthogy a felülfizetéseknek nyilvános nyugtázását igértük, álljanak itt a nevek is: Dr. Spányik Józsefné 1 frt 40 kr, dr. Szombathy Ignáczné 40 kr, tks. Ádám Dénes ur 40 kr, tks. Kovács Jánosné 40 kr, m. Ugron Józsefné 40 kr, t. Snapek József ur 5 frt.

April hó 6-ikára egy hangverseny van ismét tervezve s reméljük, hogy hasonló, vagy még szebb eredmény lesz fölmutatva!

— De ha már bele kezdettünk, keressünk hát még vagy egy fény-pontot. A városunkban levő, igazán életre való, s már pár év óta virágzásnak örvendő „polgári olvasó-kör“ is szervezkedve megkezdette ez évi pályafutását és bizton néz a jövő elé, mert ismét megválasztott elnökében — ki ez egyletnek lendületet adott — föllelte ezutánra is éltető elemét.

A másik — ugy nevezett „uri-casinó“-t is a közelgő tavasz lázas betegségéből még egyszer fölüditve uj életre kelté. — E hó 8-ikán ujra alakuló közgyülés tartatván, az egylet tisztviselői oly tappintatosan lettek össze válogatva, hogy mi azt hisszük, miszerint kezeik között az egylet jövője telyesen biztositva van. — Bár ne csalódnánk!!

...d ....ly.

Pályázati hirdetmény.

A kolozsvári kir. tudomány-egyetem jog- és államtudományi kara Kolozsvár sz. kir. város által ezen kir. tudomány-egyetem részére tett alapitványból 1874-ik évben jutalmazandó következő tételeket tüzött ki pályázatra:

1. A végrendeleti alakok kifejlődési története Justinián császár törvényhozásáig bezárólag.

Jutalma 75 frt.

2. Ismertessenek meg az erdélyi régibb urbéri viszonyok s fejtessék ki azoknak fejlődése a legrégibb időtől az 1848-ik évig.

Jutalma 100 frt.

3. Adassék elő Magyarországon a királyságalapitása óta 1848-ig fenállott pénzügyi jog-és igazgatási rendszer, tekintettel a különállás korszakában fennállott erdélyi pénzügyi rendszerre.

Jutalma 100 frt.

4. Fejtessenek ki azon elvek, melyek valamely büntetőtörvény büntetésrendszerének megállapitásánál irányadók s mutattassék ki, hogy hazai viszonyainkhoz képest az alkotandó magyar büntetőtörvényben minő büntetésrendszer alkalmazása kivánatos.

Jutalma 50 frt.

5. A Ricardó féle, meg a Carey féle egymással ellentétes nézetek a járadékról (Rente) megbirálandók és kimutatandó, hogy melyik nézet felel meg inkább az objectiv igazságának.

Jutalma 75 frt.

Pályázati szabályok.

1 Valamennyi jutalomtételre csak a kolozsvári m. kir. tudomány-egyetemen az $187\frac{1}{4}$ tanévre beirt rendes hallgatók pályázhatnak.

2, A pályairatoknak magyarnyelven kell szerkesztve lenni.

3. A pályairatok negyedrétben, tisztán leirva, lapszámozva és füzve legyenek.

4. A szerző nevet tartalmazó bepecsételt levelen ugyanazon jelige álljon, mely a pályamű homlokán olvasható. Álnevü pályamüvek nem dijaztatnak.

5. A jutalom a viszonylag legjobb munkának csak azon esetetben adatik ki, ha az magában véve is dijra méltónak találtatik. Egyszerü forditások vagy plágiumok a pályázásról kizávák.

6. Rendszerint pályadijat csak egyes dolgozó nyerhet, a mennyiben azonban a kar többek közműködését is helyén levőnek találná, a dij ezeknek is kiadatik.

7. A pályairatok tulajdona a szerzőé marad, azok kéziratai a kar levéltárában eltétetnek.

8. A pályamüvek beadásának határnapja 1874 szeptember 30-a.

E határidőn túl beadott pályamüvek tekintetbe nem vétetnek.

A jutalmak 1874 november 10 én, mint a kolozsvári kir. tudomány-egyetem tényleges megnyitásának évfordulati napján az egyetem ünnepélyes közgyülésében adatnak ki.

Beadott pályamüvek a pályázat elintézése előtt vissza nem adatnak.

A kolozsvári kir. tudomány egyetem jog- és államtudományi karának 1874 márczius 7-én tartott üléséből.

Dr. Haller Károly,
e. i. dékán.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, márczius 13. 1874.

— **Ő felsége** a kolozsvári pénzügyigazgatóvá kinevezett Graef Károlynak a királyi tanácsosi czimet dijmentesen ajándékozta.

— **A kolozsvári** m. kir. pénzügyigazgatóság főnöki helyettesévé s pénzügyi tanácsossá Tüzkövy István pénzügyi titkár neveztetett ki.

— **Mészáros Ferencz** ministeri tanácsos, Márkusovszky Ede osztálytanácsos, s Bartal Antal a tanárképezdei gyakorló iskola igazgatója, Stoczek József, mügyet. tanár és k. tanácsos és a tanárképezde igazgatója, mint a közoktatási minister ur küldöttei tegnap városunkba érkeztek, a tanárképezde, az orvosi s természettudományi intézetek s egyátalában az egyetem szükségleteinek a helyszinén való tanulmányozására.

— **Szőcs Emil**, orvos-sebésztudor, a kolozsvári kir. törvényszékhez törvényszéki orvossá, s egyuttal a kolozsvári kir. ügyész felügyelete alatt álló börtönhöz börtönorvossá neveztetett ki.

— **Az erdélyi** muzeum tegnap délutáni tudományos felolvasásán csak az egyetemi ifjuság mutatta ki inkább érdeklődését, ezenkivül városi intelligentiánk csak igen csekély számu tagjával képviseltette magát. A gyülés tárgya Ladányi Gedeon egyetemi tanárnak Krainer „Die ursprüngliche Staatsverfassung Ungarns, seit der Gründung des Königsthums, bis zum Jahr 1382“ czimü müvére tett észrevételei voltak. Krajner, a különben szorgalmas adatgyüjtő, kétségbe vonja a magyar historiai alkotmány alaptételeit, állitván, hogy Magyarország kizárólagos örökösödési monarchia volt az országgyülésnek csupán a kényszerü elismerés joga maradván fenn; a magyar királyok továbbá saját belátásuk szerint hozhattak és törülhettek el törvényeket s csak a pápa iránti engedelmességre tettek esküt; végre nem voltak kötelezve az országgyülések összehivására. Értekező egyszerü stylban, de annál alaposabb érveléssel, közbe-közbe felcsillámló humorral sorba döntögette meg e hamis állitásokat, mig nem romokban hevert előttünk Krajnernek légbe épitett kártyavára. A felolvasót a gyülés zajosan megéljenezte.

— **Beküldetett**. A helybeli posta-hivatal főnökségét figyelmeztetjük a következő botrányos esetre. A csomagkihordó szolga f. h. 11-dikén egy M.-Vásárhelyről érkező csomag szállitó levelét kézbesité nekem. Az nap elküldvén a postára a csomagért: hosszas keresgélés után, azt az utasitást nyeré, hogy jöjjön délután, mert a csomagot nem találják. Tegnap délután és ma reggel ismét elküldöttem, de megint nem kaptam csomagot, hanem azt a választ, hogy ne is küldjek többé, mert ki tudja mikor érkezik meg a csomag. Az ilyes rendetlenségek talán még sem a postaigazgatóság kedve szerint valók, s aligha azon kötelezettségnek megfelelnek, melyet az állam a szállitó közönséggel szemben vállal. Egy kis felvilágositást kérnénk. Az érdekelt.

— **Az „Erd. Prot. Közlöny“**, Kisantal Sámuel ur tollából, részletes összeállitását közli a sepsii egyházmegye beléletéről. Az érdekes kimutatásból mi is kivesszük azon örvendetes adatokat, melyek az iskola-ügy állapotát valóban kedvező seinben tünteti föl. Amaz egyházmegye iskolakötelezettjeinek száma, mond a nevezett lap, „összesen 2342, iskolába jár tényleg 2219, e szerint 9 egyénre esik egy rendes iskolába járó, összesen az ismétlőkkel együtt 7-re esik egy tanuló; a rendes iskola-kötelezettek közül 129 nem jár iskolába részint szegénység, részint betegség és félszegség miatt. Legkitűnőbb iskolák: a rétyi, oltszemi, szemerjai, hidvégi, arapataki, uzoni, komollói, n,-borosnyói és k.-borosnyói; dicséretesek a besenyői, angyalosi, martonosi, gidófalvi, erősdi, aldobolyi, nyéni, Bikfalván a fiu iskola, a lisznyói és egerpataki. Átalában az iskola-ügy igen jóláll, közvizsga a mult évi iskolai idény végén mindenütt volt, vizsgát állott 1586 tanuló, de nem adatott fel a szám Eresztevényen, Bodokon a leány-iskolában, Oltszemén, Málnáson, Zalánban, Hidvégén, Kilyénben, Szotyorban. Jelenleg az iskolák fel voltak hivatalosan oszlatva Besenyőn a himlő miatt, Angyaloson a himlő és toroklob miatt, Etfalván nehány napra az egyh. vizsg. szék oszlatta fel az éppen akkor kiütött himlő miatt, Hidvégén a himlő, Arapatakon a toroklob, Komollón a himlő miatt. Más felekezetü jár a mi iskoláinkba unitárius 1, görög kath. és unitus 49, héber11, rom. kath. 31. Községi iskolák vannak Eresztevényen, Árkoson, Kilyénben, Szt.-Királyban, K.-Borosnyón, Hidvégén, Árapatakán, Bodolán, F.-Dobolyban. A községi iskola felé vajudásban vannak, a rétyi, bodoki, málnási, nyéni és zaláni iskolák, melyekről átalában a vizsg. szék határozata az, hogy főljelenti az egyh.-megyei közgyülésnek.“ Eddig az érdekes adatok. Vajha az országrész minden vidékéről, a járványok leszámitásával, ily kedvező adatokat olvashatnánk.

— **Kuncz Elek** n. szebeni állam-főgymnasiumi tanár tollából „gymnasiumi paedagogia“ czim alatt, közelebbről egy munka jelenik meg, mely mintegy 20—23 ivre terjed. Egy példány ára előfizetés utján 2 frt. A nyomtatás alatt levő mü tartalma: I. Bevezetés. — 1. Fejezet: A gymnasiumok elnevezése és története; 2. Fejezet: A nevelés czélja és kiterjedése; 3. Fejezet: A nevelés lélektani alapja; 4. Fejezet: A növendék erkölcsi meghatározottsága; 5. Fejezet: Tehetségi különféleségek. — II. Általános nevelés és oktatástan. A) A képzés alapelvei. 1. Fejezet: A lélek érzéki munkásságának képzése; 2. Fejezet: Az emlékezés képzése; 3. Fejezet: A figyelem képzése; 4. Fejezet: Az értelem képzése; 5. Fejezet: A kedély képzése; 6. Fejezet: Az akarat képzése: 7. Fejezet: A képzerő képzése; 8. Fejezet: Az ész képzése. B) a képzés eszközlői. 1. Fejezet: Tanár; 2. Fejezet: Tanártestület; 3. Fejezet: Igazgató; 4. Fejezet: Az iskola és család. — III. Különös oktatástan. — A) Az oktatás általános módszerei. 1. Fejezet: Alaki módszer: 2. Fejezet: A tananyag elrendezése: 3. Fejezet: Az oktatás alakjai. B.) Az oktatási tárgyak módszertana. 1. Kötelező tantárgyak 1. Fejezet: Hittan: 2. Fejezet: Ókori remeknyelvek; 3. Fejezet: Ujkori nyelvek; 4. Fejezet: Földrajz és történelem; 5. Fejezet: Mennyiségtan; 6. Fejezet: Természettudományok; 7. Fejezet: Bölcsészeti előkészitő-tan. II. Korlátolva kötelező tantárgyak. — IV. A gymnásium'mi tanfolyam befejése. Érettségi vizsga.

— **„Orientulu latinu“** czim alatt Brassóban f. év. apr. 1-én uj román lapot ad ki fogarasi ügyvéd Demsusiánu Áron. Felelős szerkesztő Francu Teofil. Programmul a románok egyesitését, és mellőzve minden személyi és vallási szempontot, a román nemzet minden érdekeinek képviselését vallja.

— **A következő** durva erőszakot emliti a „Herm. Ztg.“ egy csikgyimesi levél nyomán. Febr. 22-én Berkovits S. kereskedő Moldovába érkezett. Midőn 25-én délbe 1 és 2 óra közt — a határkapu már be volt zárva — visszatérni akart, Prunkul határkapitány magához hivatta a laktanyába. A semmi roszat nem gyanitó itten, az ide rendelt katonák által levetkeztettetett, s magyrófapálczával úgy megveretett, hogy most terhes betegen fekszik.

— **„Magyar Themis“** 1874. évi 11-dik száma következő változatos tartalommal megjelent: A magyar jegyzői törvényjavaslat. Rupp Zsigmond törvényszéki biró urtól. X. — Szemle. (Uj törvényjavaslatok. A jogügyi bizottság tárgyalásai.) — Az ötödik magyar jogászgyülés inditványai. Dr. Weinmann Fülöp pesti király táblai pótbiró ur véleményes inditványa a hivatalnokok vagyonjogi felelőssége tárgyában. (Folytatás.) — Panaszfelirat a budapesti biróságok tagjai részéről a birák és birósági hivatalnokok rangfokozata és illetményei tárgyában. — A részvénytársaságokról szóló törvényjavaslat Ausztriában II. — A német csődtörvényjavaslat. Dr. Misner Ignácz ügyvéd urtól. III. — Telekkönyvi jogeset. (Folytatás.) — Vegyes közlemények. — Egyleti hirek. — Különfélék. — Kivonat a „Budapesti Közlöny“-ből. — Külön melléklet: a „Döntvények gyüjteményének“ egy ive.

KÖZGAZDASÁG.

A gypsz mint trágyaszer.

(G. V.) A „Kelet“ közelebbi számainak egyikében „Hazai gypszgyár“ czim alatt egy czikkecske jelent meg, melynek nehány állitását ugy az elmélet, mint a gyakorlat szigoru itélőszéke joggal kifogásolhatja s ez inditott bennünket arra, hogy a tek. szerkesztő ur engedelmével a kiváló gazdasági fontossággal biró anyagról röviden értekezzünk és alkalmilag a jelzett czikkben előforduló nem egészen correct nézetekre reflectáljunk.

A gypsz mint trágyaszer megbizható források szerint már a görögök és romaiak idejében használtatott, azontul alkalmazását hitelesen kimutatni nem tudjuk, mig az ujabb korban ismét találkozunk vele. Vegytani hatása ismeretes volt-e a régiek előtt, vagy csak empirice használták, nem tudhatjuk, mert a létező források erre nézve felvilágositást nem adnak, annyi azonban bizonyos, hogy ujabbi felhasználása empirice történt és a tudományban ma sincs még teljes összhang arra nézve, valjon mi által hat a gypsz a talaj termőképességére? Nem igazolható tehát idézett czikknek azon állitása, hogy „a gazd. vegytan találta fel ezen fontos trágyaszert.“

A gypsz (kénsavas mészéleg) közönségesen 32.5 % mészből és 42.5 % kénsavból áll, a szokásos beosztás szerint ásványi, más szempontból töményitett (concentrált) vagy mesterséges trágyaszernek mondjuk. Mindkét elnevezés nem rejti magában azt, mit a gyakorlati gazdának első sorban tudnia kell, t. i. hatályosságának definitióját, azért igénytelen nézetünk szerint leghelyesebben egyoldalu (mások szerint közvetett) trágyának mondhatjuk. Ezen elnevezést akkor használjuk, midőn azt akarjuk kifejezni, hogy az illető anyag csak egyes, vagy csekélyebb számu növénytápanyagot tartalmaz, mig ellenkezőleg a teljes trágya minden vagy a legtöbb táprészt magában foglalja. Ily teljes trágya a házi állatok ganaja, a ganajlé, az emberi ürülékek, a zöldtrágya s növényi hulladékok, végül a keveréktrágya (compost) és iszap. A gazdának ennek nyomán soha sem szabad feledni, hogy istállói ganajában oly hathatós anyagot bir, melyet semmiféle ásványi mesterséges és költséges trágyaszer egymaga pótolni nem képes.

Ha tehát menthetetlen hibát követünk el, midőn egyoldalu szertől teljes hatást várunk, épen oly nagy vétségbe esünk, ha az egyoldalu szereket ott, hol bizonyos talaj vagy növényzet megkivánja s az anyagi viszonyok is megengedik, alkalmazásba nem vesszük! Ebben áll a segédtrágyák felhasználásának egész titka s e szempontból kell ismertetnünk a gypsznek használhatóságát is!

A gypsz mint fentebb láttuk kénsav és mészből áll és miután ezen két anyag a növények táplálkozásában fontos szerepet játszik, ez által közvetlen hatása be volna bizonyitva mind azon növényekre nézve, melyeknek az emlitett anyagokra szükségük van u. m. a herefélék, bükköny s a t. A gypsz azonban még más, fontosabb müködést gyakorol, a menynyiben egyrészt a légnemü szénsavas ammoniát magához vonva, annak átengedi a meszet, maga részére pedig elveszi az ammoniát és igy ezen utóbbi roppant fontosságu tápszert megköti, elillanhatlanná teszi, másrészt a talajban is igy jár el, midőn teljesen absorbeált összeköttetéseket felold és ez által a növények általi felvehetést lehetségessé teszi. A gypsznek tehát két hatása van, közvetlen és közvetett, mely utóbbi nagyobb jelentőségü a direct eredménynél.

(Folytatása következik).

Kimutatás
a tordai kisegitő pénztáregylet forgalmáról febr. havában 1874.

Bevétel:

Pénztári maradék január hóról 5016 frt 62 kr, havi rendes és rendkivüli betét 8454 frt 8 kr. könyvdij 16 frt, kamat, provisio ésváltódij 1813 frt 41 kr, bélyegdij 54 frt 20 kr, 198 tagtól visszafizetett kölcsön 57129 frt.

összes bevétel 72483 frt 31 kr.

Kiadás:

198 váltó mellett kölcsön 51319 frt, kezelési kiadás 297 frt 10 kr, bélyegre 54 frt 20 kr, tőke visszfizetés 16072 frt 35 kr, pénztári készlet 4740 frt 66 kr,

összes kiadás 72483 frt 31 kr.

Közli az igazgató választmány.

Tordán, márt. 9. 1874.

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről

Márcz. 12-én 5% Metalliques 69.55 frt. 69.60 Kamat —.— 5 % Nemzeti kölcsön 73.95 frt 1860. Kölcsön 103.75 Bankrészvény 975 Hitelintézeti részvények 238.75 London 111 ft. 75st. 111.25 Ezüst 104.65 Cs. kir. arany — Napoleondor $886\frac{1}{4}$.

Urbéri kötvények: Magyarországi 75.—. Temesi 74.50 Erdélyi 73 50. Horvátországi 75.50

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyilttér.*)

Minden betegnek erő és egészség gyógyszer és költség nélkül:

Revalescière Du Barry

Londonból. (124—209)

A mióta a pápa ő szentsége a delicat Revalescière du Barry használata által szerencsésen ismét felgyógyult s annak hatását sok orvos és kórház elismerte, senki sem fogja e besses gyógytáplálék erejét kétségbe vonni, s itt elősoroljuk azon bajokat, a melyeket gyógyszer és költség nélküli meggyógyit: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, nyál hártya-, lélegzet-, hugycső- és vesebajok, tuberculose, aszkórl asthma, hurut, emésztés hiány, dugulás, vérhas, álmatlanság, gyengeség, aranyér, vizkór, hidegláz, szédülés, vértolulás, fulzugás, émelygés, hányás még terhesség alatt is, diabetes, buskomorság, sovány ság, csúz, köszvény, sápkór. — Kivonat 75.000 bizonyitvány ból gyógyitásokról, melyek minden gyógyszerrel daczoltak:

75.877 sz. bizonyitvány.

Bécs, bécsi kapuutcza 589. febr. 28-án, 1872.

Huszonhét ap óta egyedül aa istentől küldött Revacsciérevel éltem. Ez isteni szer kétségbeesett állapotomban il-odát tett, s én nem vonakodom ezen gyógytápszert a szenvedő emberi nem második kinyilatkoztatásának nevezni. E bescses Revalescière igen veszedelmes tüdő és gégehuruttól, fejszédüléstől és mell szorulástól mentett meg, melyek évek óta minden gyógyszerrel daczoltak. A természet e csoda adománya tehát legtöbb dicséretet érdemel s a szenvedő emberiségnek legmelegebben ajánlható.

Köller Flórián,
Cs. kir. nyug. katonai kezelőtiszt.

Táplálóbb levén a husnál, a Ravalescière éltesekné s gyermekeknél 50-szer olcsóbb a gyógyszernél.

½ fontos bádogszelencsében 1 frt. 50 kr., 1 font 2 frt 50 kr., 2 font 4 frt. 50 kr., 5 font 10 frt. 12 font 20 frt. 24 font 36 frt. Ravalescière kétszersült szelencsékben 2 frt 50 kr és 4 frt 50 kr. Revalescière csokolade porban és táblákban 12 csészére 1 frt 50 kr. 24 csészére 2 frt 50 kr, 48 csészére 4 frt 50 kr. Porban 120 csészére 10 frt. 288 csészére 20 frt. 576 csészére 36 frt. Kapható Barry du Barry és társa által Bécsben, Wallfischgasse 8 sz. valamint minden városban jó gyógyszerésznél és füszerárusoknál; a bécsi ház el is küldi minden irányba postai utánvét vagy utalvány mellett.

Kolozsvárt: Binder Károlynál. Debreczenben: Miálovits István a „Kigyóhoz“ czimzett gyógyszertárában. Duna-földvárt: Nadhera Pálnál. Brassóban: Fabick Ede és Ikeliusnál. Gyula-Fehérvárt: Mihelyes Zsigmond gyógyszerésznél. Marosvásárhelyt: Fogarassy Demeternél. Pesten Török Józsefnél. Temesvárt: Quirinyi Alajos és a vár szergyyrában.

*) E rovat alatti közlemények ért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(92) (1—1)

A kolozsvári KISEGITŐ PÉNZTÁR-EGYLET
folyó évi március 29-dikén d. e. 11 órakor
A VÁROSI KÖZSÉGI TEREMBEN

közgyülést tart,

melynek tárgyai:

1. Elnöki megnyitó beszéd.
2. Az igazgató választmány jelentése a mult évi üzletforgalomról.
3. A számadás- vizsgáló bizottságok jelentése.
4. A segélyző bizottság jelentése.
5. A számadás vizsgáló és a segélyző bizottság megválasztása.
6. Négy választmányi tag választása.

Az alapszabály 28. §-sa értelmében, a közgyülésben csak igazolójegyekkel vehetni részt, mit tartozik minden tag 48 órával a közgyülés előtt az igazolóbizottmánytól, betételi könyvének felmutatása mellett, kivenni. A bizottmány f. hó 25. és 26-kán a délelötti órákban, 27-kén a délutáni órákban is működik, s működését 5 órakor bezárja.

Kolozsvártt, március 10-kén, 1874. **Az elnökség.**

---

(508) (4—*)

Spielwaaren und Gesellschaftsspiele.

Es ist gesorgt für jedes Kind, ob jung oder alt, ob reich oder arm; man findet in Wien kein zweites Geschäft, wo eine derartig mannigfache Auswahl wäre und zu solch billigen Preisen verkauft wird. Verschiedene interessante wissenschaftliche Spiele für die Schuljugend, so auch eine immense Auswahl von neuen interessanten Gesellschaftsspielen für Kinder jedes Alters ꝛc. ꝛc.

Prachtvoll gekleidete Puppen, 1 Stück kr. 30, 50, 80, fl. 1, 2, 3, 4.
Ungekleidete Puppen. 1 Stück kr. 10, 20, 30, 40, 50, 80, fl. 1, 2.
Mechanische Luftpuppen mit Stimme, bewegen Kopf, Hände und Füße. 1 St. kr. 70, 90, fl. 1.20.
Lotto- und Tombola-Spiele, zu kr. 20, 30, 50, 80.
Hammer und Glocke, kr. 10, 20, 30.
Domino, kr. 20, 30, 50, 80.
Schach, fein, mit Figuren, fl. 1.30, 1.50, 2.
Kegel, kr. 10, 20, 40, 60, 80.
Geduldspiele, kr. 20, 30, 40, 60, 80, fl. 1.
Baukästen, kr. 20, 40, 60, 80, fl. 1, 1.50, 2.
Kubusspiele, kr. 30, 60, 70, 90, fl. 1.20, 2.
Arbeits-Kassetten, kr. 60, 80, fl. 1, 1.50, 2.
Pianos zu fl. 1.50, 2, 3, 4.
Posaunen, Trompeten, Trommeln, Violinen, Guttaren, Melodiums, Dudelsackpfeifen, Harmonikas, Glockenspiele und andere Instrumente sehr billig.
Spielwaaren für unverständige Kinder, aus Naturholz oder Kautschuk, kr. 15, 20, 30, 50.
Verschiedene Thiere auf Balg, kr. 5, 10, 20 bis fl. 1. Thiere, ganz natürlich ausgeführt, 50 kr., fl. 1 bis fl. 2.
Andere Spielsachen in 100facher Auswahl, 10 kr. bis fl. 4.
Gesellschaftsspiele von 30, 50 kr. bis fl. 2.
Neueste Bilderbücher für Mädchen, mit oder ohne Text, 1 Stück kr. 10, 15, 25, 45, 60, 80, fl. 1.
Ohne jeden Unterricht können Kinder spielend lesen lernen durch die neuen Lese- und Bilderbücher, 1 Stück fl. 1.
Spielend kann man den Kindern verschiedene Handarbeiten lernen durch die neuen Arbeitsschulen, 1 Stück 80 kr., fl. 1.20, 2, 3.
Globusse, das Stück kr. 50, 80, fl. 1, 1.50, 2.
Laterna magica, genannt Zauber-Laterne, angenehmster Unterhalt für Jung und Alt, 1 Stück mit 12 Bildern kr. 65, 85, fl. 1.10, 2, 3, 4 bis fl. 5.
1 kleines Glas-Instrument, genannt der Wundervogel, durch welches man den Gesang eines jeden Vogels täuschend nachahmen kann; dieses sehr interessante Spielzeug kostet blos 25 kr.
Englische Werkzeugkistel gefüllt mit allen im Hause brauchbaren Werkzeugen, 1 Kistel fl. 1, 1.50, 2, 2.50, 3, 4, dieselben klein, für Kinder, kr. 24, 35, 60, 80, fl. 1.
Die ausgezeichneten Fröbel'schen Spiele zur Selbstbeschäftigung, in größter Auswahl für Knaben und Mädchen jeden Alters, 1 Spiel 80 kr., fl. 1.50, 2, 2.50, fl. 3, 3.50.
Buchdruckereien, komplet mit Alphabeten und Utensilien, für erwachsene Kinder, kr. 85, fl. 1.20, 1.80, fl. 2.50, 3, 4 bis fl. 5.
Ein nettes Merk- und Häkelbuch mit 30 neuen Mustern für 5 kr. Andere lehrreiche Spiele in größter Auswahl.
Verschiedene Spielwaaren, in Schachteln verpackt, in 100facher Auswahl, für Mädchen und Knaben, per Stück kr. 10, 20, 40, 60, fl. 1, 2.

Ueberraschung und Unterhalt

gewähren die neuen Salon-Feuerwerke, ohne einen üblen Geruch zu verbreiten, in sehr mannigfacher Auswahl, per Stück kr. 3, 5, 8, 10, 15.
Kochherde, Küchen, Ställe, Läden, Zimmer, Salons, Alles mit und ohne Einrichtung.
Kinder-Theater, kr. 35, 60, fl. 1.20.
Sparkassen, kr. 10, 20.
Metamorphosen-Spiele, kr. 20, 40, 60, 80.
Roulette-Spiele, kr. 35, 50, 80, fl. 1.
Mäuse mit Laufwerk, kr. 60.
Eisenbahn mit Laufwerk, fl. 1.50, 2, 2.80.
Kinder-Uhren, feine, mit Schlagwerk, kr. 35.
Andere Sorten, kr. 10, 15, 20, 30, 40.
Pistolets, Carabiner und Gewehre mit Knall-Effekt, 1 Stück kr. 20, 40, 80, fl. 1, 1.30, 1.50.
Säbel von Blech, kr. 20, 30, 50, von Stahl kr. 90, fl. 1.30.
Eine große Auswahl von magnetischen Spielwaaren, die im Wasser nach der Richtung des Magnetes schwimmen, 1 Schachtel kr. 15, 20, 30, 50, 80.
Porzellan-, Kaffee-, Thee- und Speise-Services, je nach Größe, kr. 60, 80, fl. 1, 1.50, 2, 2.50.
Höchst interessant und amüsant sind für jedes Alter die ganz neu zusammengestellten Zauber-Kassetten. Es ist eine hübsche Kassette mit verschiedenen, äußerst komplizirten Zauber-Apparaten. Alles mit genauer Anleitung, so daß Jeder mit größter Leichtigkeit die schönsten Zauberstücke (à la Professor Bosko) machen kann. 1 Kassette je nach Anzahl der Apparate fl. 1.40, 1.80, 2.30, 2.80, 3.50
Die Erde und ihre Bewohner, für verständige Kinder sehr zu empfehlen; es ist ein Etui mit Erdglobus, regelrecht ausgeführt und alle Bewohner der Welt in ihrer Nationaltracht colorirt ausgeführt. Unter jedem in 3 Sprachen der Name; kostet blos 35 kr.
Thiere, mit Fell überzogen, sehr dauerhaft, 1 Stück kr. 30, 50, 80, fl. 1, 1.50, 3.
Verschiedene Thiere, mit natürlicher Stimme, kr. 50, 80, fl. 1, 1.30, 1.50, 2, 2.50.
Aus Blech sehr dauerhaft konstruirte und hübsch bemalte Equipagen, Kabriolets, Stellwagen, Fiacres, Comfortable und andere Wagen, alle mit Pferden. kr. 30, 50, fl. 1, 1.50.
Wiener Pferdebahn, Eisenbahnen und Schiffe, zu kr. 50, 80, fl. 1, 1.50.
Der Photograph, ein unterhaltendes Spiel, wo man wirklich Photographien erzeugen kann. 1 Stück sammt Anweisung kr. 20, 40.
Schreib- und Zeichnen-Apparate. Ohne jede Vorkenntniß kann jedes Kind schnell zeichnen und schreiben erlernen. Ein Apparat für jeden Gegenstand separat kr. 40, 60, 80.
Ritterspiel, kr. 50, 80.
Wettrennspiel, kr. 90, fl. 1.60.
Frag- und Antwortspiel, sehr komisch, kr. 10.
Neueste Luft-Pistolen, kr. 20, 30, 70.
Hinterlader-Gewehre, kr. 40, 80, fl. 1.20.
Säbel aus Blech kr. 40, aus Stahl kr. 80, fl. 1.
Der kleine Krieger. Eine komplete, sehr hübsche Ausrüstung, bestehend aus 4 Säbel mit Kuppel, 1 Gewehr mit Bajonnet, 1 Patrontasche, 1 Csakó, Alles zusammen fl. 1.20, feinste Sorte fl. 2.50, 3.50.
Neuestes Jux-Produkt, 1 St. Mädchenfänger 5 kr. Wen es juckt, der kratze sich. 1 Stück Buckelkratzer mit Spiegel 20 kr.
Neue Cisnellen-Wurstel mit Mechanismus, für kleine Kinder sehr unterhaltend, 1 St. mittelgroß kr. 25, 45, große Sorte 65 kr.
Die Jux-Zigarrenspitze, darstellend einen Schuster bei seinem Arbeitstische, welcher, wenn man daraus raucht, die Arme und das Knie bewegt. 1 Stück 60 kr.

Der kleine Zauberer.

Durch nachstehende Zauber-Apparate kann man einzelne Personen oder auch ganze Gesellschaften auf das Spannendste unterhalten. Die Apparate sind derart sinnreich kombinirt, daß nur der Besitzer derselben die verschiedenartigen Vexire zu lösen im Stande ist; ein Uneingeweihter kann stundenlang nachdenken, ohne zum Resultate zu gelangen. — Alle Apparate sind mit Belehrung versehen.

Den Finger durch jeden Hut zu stecken, 1 Stück 35 kr.
Das Verschwinden einer Münze, 35 kr.
Der Zauberhammer. Durch jeden Schlag verschwindet ein Gegenstand. 70 kr.
Taschen-Feuerzeug; wer es öffnet, bekommt einen Dukaten, 45 kr.
2 Becher; hier lege ich es hinein, in welchem ist es? 80 kr.
Das Vexir-Portemonnaie, immer voll Geld oder immer leer. 20 kr.
Die Vexir-Zigarrentasche, wo ist die Cigarre? 45 kr.
Das Kolumbus-Ei, wer kann es aufstellen? 85 kr.
Das Kartenspiel. Wo soll die Karte erscheinen? 65 kr.
Die tanzenden Karten 40 kr.
Eine Karte und doch kennt sie Niemand, 15 kr.
Die Zauberflasche oder die unversiegbare Quelle, durch welche man sechserlei Getränke ausschänken kann. 1 Stück fl. 3.50.
Der Hexen-Mörser, in welchem Alles zerstoßen und vernichtet wird, z. B. Uhren, Gläser ꝛc. fl. 2.50.
Der Zauber-Würfel, zeigt auf Kommando, 50 kr.
Derselbe mit Doppel-Vexir fl. 1.20.
Das Eskamoteur-Etui, wo Alles verschwindet und auf einen Ruf wieder kommt, fl. 4.
Das Bandmagazin im Munde 25 kr.
Der Vermehrungs-Apparat fl. 1.20.
Ich werde die Karten tanzen lehren 50 kr.
Die Würfel-Urne oder das Geheimniß zu errathen, 70 kr.
Der Wunder-Ballen. Sechs gleich große können in einen einzigen changirt werden, fl. 3.
Ein Schreibzeug, wo ist aber die Tinte? 50 kr.
Der Selbstmord durch den Dolch, 20 kr.
Was für Farbe ist das? Roth und grün; gefehlt, keines von beiden, 80 kr.
Die unverwüstliche Schnur; man zerschneidet diese vor dem Publikum und dennoch ist sie ganz, 65 kr.
Der Hexen-Trichter, oder das Unmögliche möglich zu machen, 60 kr.
Die Sparbüchse, aber wo ist das Geld? 25 kr.

Es sind noch verschiedene andere Apparate, jedoch wegen Mangel an Raum kann nicht Alles genannt werden.
Eine Menge anderer Spielwaaren und Gesellschaftsspiele, die alle nicht benannt werden können, sind zu diesen Preisen einzig und allein nur in der gefertigten Niederlage zu haben. Preisblätter, welche sehr interessant sind, werden gratis vertheilt.

Bazar FRIEDMANN, Wien, Praterstraße 26.

---

(90) (2—3)

Hirdetmény.

Bécs városa mint a bécsi szegények intézete és az ottani átalános ápolási alap törvényes képviselője által, az irt szegények intézetének nemes A.-Fehérmegyében kebelezett és a nagy-enyedi kir. törvényszéknek mult 1873. év május 27-én 1674 sz. a. kelt végzése folytán ugyanazon 1873-dik év october 25-kén 591/1874. sz. a. **4023 frt 73 krra**, o. é. becsült többnyire erdőkből álló **m.-bagói** ingatlan birtokának önkéntes elárverezése elrendeltetvén, ennek foganatositására Bécs városának alólirt ügyvédje által határidőül **1874-ik év márczius 22-én délelötti 10 órára** M.-Bagóba Kölönte Mihály ur udvarában tüzetett ki.

Az árverési feltételek a következők:

I. Kikiáltási ár a becsár vagyis 4023 frt 73 kr., melyen alól az irt birtok nem adathatik el.

II. Árverezni kivánók kötelesek a becsérték 10 száztóliját az árverés megkezdése elött bánatpénzül előre letenni.

III. A vételár két egyenlő részletben és pedig az első részlet az árveréskor rögtön, a második részlet az árverés napjától számitandó egy hó alatt készpénzben ugyanazon naptól számitandó 6% kamatjával együtt az alólirott ügyvéd kezéhez fizetendő, a bánatpénz a második részletbe tudathatik be.

IV. A birtok haszonvétele a vétel napjától a vevőt illeti, ellenben ugyanezen időtől fogva minden közteher az elemi csapásokkal együtt általa viselendő.

V. A vételár lefizetésével járó bélyegköltség, valamint az átruházási százalék a vevőt terheli.

VI. A tulajdonjog csak a vételár és kamatainak kifizetése után fog a vevő nevére, de nem az eladó város költségén kebeleztethetni.

VII. Ha a föltételek a vevő által nem teljesittetnek, a bánatpénz valamint a vételárnak lefizetett első részlete is elvész.

VIII. Az egyes birtokrészletek a n.-enyedi kir. törvényszék levéltárában 591/1874. sz. a. becslési jegyzőkönyv alapján fognak árvereztetni és átadatni, magától értetődvén, hogy az erdő használata csak az erdőtörvények értelmében eszközölhető.

Kelt N.-Szebenben, 1874-dik év márczius 8-kán.

HANNENHEIM ISTVÁN, h. ügyvéd.

---

(33) (6—*)

HUTFLESZ KÁROLY

megvásáról mindennemü **magyar-** és **osztrák** **állam-papirt, sors-jegyet, arany-** és **ezüst pénznemeket** s leszámitol (escomptirt) mindenféle nyereményeket és **szelvényeket** 3 hóval a lejárati idő előtt s eszközöl minden **bel-** és **külföldi** helyeken történendő bár mily összegü fizetéseket.

Ajánlja legjutányosabb **társasjátékait** és **részlet-jegyeit**, valamint dúsan ellátott **fűszer-tárát, bőrkereskedését** és **gőzliszteit;**

Ugyszintén kitünő minőségü **fagygyugyertya** és **szappan** gyártmányait.

Legujabban megjelentek és Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

A magyar nyelvujitás óta divatba jött
idegen és hibás szólások birálata,
tekintettel az ujitás helyes módjaira.
Irta Imre Sándor. Ára 1 frt 50 kr.

Az éj hölgye.
Regény. Irta González Manó. Forditotta Balthazár Győző. 2 kötet. Ára 2 frt.

Magyar-osztrák monárchia rövid státistikája.
Irta dr. Hunfalvy János. Ára 2 frt.

Népszerü szőlészeti és borászati kézikönyv,
vegytani és köztapasztalatok nyomán. Irta dr. Perlaky Mihály. Számos fametszvénynyel. Ára 1 frt 50 kr.

Tiz év Magyarország legujabb történetéből 1840—1849.
Irta Kerékgyártó Árpád. 2 kötet Ára 3 frt.

A kedvenc eszmék.
Irta Rakovszky István. Ára 30 kr.

Születés és müveltség.
Svéd regény. Irta Schwarcz Mária Zsófia. Forditotta Baczó Ferencz. 2 kötet. Ára 2 frt.

1793 vagy a polgári háboru.
Regény. Irta Hugó Victor. Forditották Áldor Imre és György Aladár. 3 kötet. Ára 5 frt.

Dembinski Magyarországon.
Összeállitá Danzer F. Alfons. Ára 2 frt.

Arab gyémántok, az arab nyelvből.
Forditotta Kámory Sámuel. Ára 1 frt.

Arab gyöngyök, az arab nyelvből.
Forditotta Kámory Sámuel. Ára 1 frt.

A kőszivü ember fiai.
Regény. Irta Jókai Mór. Második kiadás. 6 füzet. Ára 2 frt 40 kr.

MADELEINE.
Regény. Saudeau után francziából forditva. Ara 1 frt.

Kölcsey Ferencz országgyülési naplója és **Wesselényi védelme.**
Uj jutányos kiadás. Ára 1 frt 40 kr.

Az elmés nemes Don Quisotte de la Mancha.
Irta Miguel de Cervantes Saavedra. Spanyolból forditotta s bevezette György Vilmos. Kiadja a Kisfaludy-Társaság. Első kötet. (A bevezetés s az első rész első fele.) Ára 2 frt 80 kr.

Községi faiskola.

Alapvonalok a gyümölcstenyésztésre.

Községek, néptanitók, gazdák számára irta **Kócsi Károly,** a kolozsvári ev. ref. főtanodában a természetrajz rendes tanára.

(A szöveg közé nyomott 58 ábrával s egy tervlappal.)

Nagy 8-r. X. és 200 lap. Ára **1** frt **50** kr.

Tartalom: Előszó. Bevezetés. **I. SZAKASZ. Egy faiskola munkái.** 1. Hogy fekődjék a faiskolának szánt hely s milyen legyen talaja? 2. A faiskola nagysága, beosztása, elkészitése. 3. A földforgatásról (rigolirezás). 4. Trágyakészités. 5. Hogy szerzik a jó vadfát? 6. Hogy szedjünk oltógalyat? 10. Az oltás vagy nemesités módjai. A) **Párositási módok.** Egyszerü párositás. b) Egyszerü nyelvezés. c) Kettős nyelvezés. d) Lapozás. e) Nyergezés. f) Kettős nyergezés. g) Oldal oltás. h) Völgyelés B) **Nemesitések hasitással.** a) Féloldali hasitás. b) Egész hasitás c) Héj alá oltás. C) **A szemzésről.** 11. Teendők a nemesités első évében. 12. Hogy növelünk lágymagvü gyümölcs-oltványokat? a) Első év. b) Második év. c) Harmadik és negyedik év. d) Ötödik év. 13. Hogy növeljük fel a csontárosokat. **II. SZAKASZ. A laborfa (pyramis) növeléséről. III. SZAKASZ. A gyümölcsfák ültetéséről.** 1. Minő égalj alatt és mily fekvésnél tenyész a gyümölcsfa legdusabban? 2. Mily talaj kell a gyümölcsfának? A gödörkészitésről. 4. Ültetés előtt, Hogy kell ültetni a gyümölcsfát? Az uj gyümölcsös későbbi kezeléséről. **IV. SZAKASZ. A metszésről.** 1. A metszés célja. 2. A fák rügyeiről. 3. Ágak galyak. 4. A gyümölcsrügyek és fészkek. 5. Tavaszi metszés. 6. A nyári metszés. **V. SZAKASZ. Régi gyümölcsösök munkái.** 1. A vén fák tisztogatásáról. 2. Hogy kell a vén fat megifjitni? 3. A fák trágyázásáról. 4. A terméketlen fákról. 5. A fák betegségei. a) Perzseny. b) Rák. c) Mézga. **VI. SZAKASZ. A fák ellenségeiről. A) Tavaszi ellenségek.** 1. Bimbó furkár. 2. Rezes Eszelény. 3. Közönséges cseiebogár. Szőrös és kopott Porodár. 5, Galagonya Özöndék. 6. Gyűrüs Potrócz. 6. Sárgafaru Gyapjász. B) **Nyári ellenségek.** 1 Csonti velész. 2. Oltási Velész. 3. Alma Honcz 4. A Korpárok. C) **Őszi ellenségek.** 1. Téli Törkény. 2. Nagyetü Pogányka. D. **Téli ellenségek. VII. SZAKASZ. Mily gyümölcsfajokat szaporitsunk?** A) Almák. B. Körték. C) Szilvák. D) Kajszik. E) Őszi baraczkok. F) Cseresznyék, megygyek. **VIII. SZAKASZ. A bogyós gyümölcsök miveléséről.** 1. Az egres ről. 2. A veresszőlőről. 3. A málnáról. **IX. SZAKASZ. A téli estékre.** 1. A fák legapróbb alkatrészeiről. 2. A fa szerkezetéről. 3 Miből áll a fák hamva? 4 Hogy jut a táp a fába?

E műre feleslegessé tesz minden dicsérgetést azon elismerés, melyet ez a kormány részéről nyert, ugyanis: a m. kir. oktatásügyérség az erd. gazdasági egylet előterjesztése folytán a rendelkezése alatt álló ily célu alapból 400 — négyszáz o. é. forintot utalványozott a boldogult Kócsi Károly özvegyének és árváinak, azon érdem elismeréseül, melyet Kócsi Károly „Községi faiskola" müve megirása és kiadása által a gazdasági ismeretek terén szerze magának.

Rövid utasitás egy husz hold területü váltógazdaság rendezésére.

Kis birtokosok számára. Az erdélyi gazdasági egylet kivánságára irta **Báró Bánffy János.**

Kiadta az erdélyi gazdasági egylet. 2. kiadás. 8-rét. Ara **36** kr.

Bár a kertem nagyobb volna!

Nehány szó a tagositásról.

Az erdélyi orsz. gazdasági egyesület kivánságára, kis birtokosok számára **b. Bánffy János.** Kiadta az orsz. gazd. egyl. n. 8-rét. Ara **16** kr.

Ugyan csak **Stein János** kereskedésében **kapható:**

Egy tőr története.

Regény. Oettinger után forditotta Balázs Frigyes. Ára 1 frt 20 kr.

---

(93) (1—3)

Eladó szőllős telek.

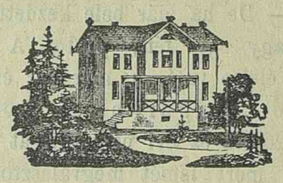

A bornyumáli szőllő-hegyben közel a Sánczaljához 98 házszámmal jelzett **szőllős telek**, a rajta lévő épületekkel együtt, örökáron eladó. Értekezhetni iránta bel-farkasutczában 13 szám alatt.

Vidéki rendelések legpontosabban és leggyorsabban teljesittetnek!!

Készpénzeli megrendeléseknél a fuvarlevélre való bélyegért **6 kr.** mellékelendő

---

(91) (7—1)

Ügynök-keresés.

Egy könyv- és könyomda-festék-gyár, derék ügynököket keres magas provisió mellett, a kik lehetőleg utazhatnak, és az árút, valamint a vevőket is ismerik.

Ajánlatok és bizonyitványok **„Druckfarben I. 66** Wien, Hauptpost restante" alatt küldendők.

---

(11) (2—5)

Beérkezett megrendelések
dr. POPP J. G. urhoz
cs. kir. udvari fogorvos Bécsben,
Stadt, Bognergasse 2 sz.

Tekintetes ur! Kérem tisztelettel nékem ismét tizenkét palaczkot küldeni **kitünő Anatherin-szájvizéből.** Ára mellékelve van.

Tisztelettel
Maltzahn bárónő szül. Almásy.
Vollrathsruheban, Mecklenburg-Schwerin.

Tisztelt kartárs ur! **Sikeres próba után önnek oly melegen ajánlt fogólomjával** is. Kérem küldjön nekem tehát egy szekrényt minden hozzátartozoval s használati utasitással. Az árát sziveskedjék utánvenni.

Ajánlja magát tekintetes urnak, mint kartárs egész tisztelettel
a hg. braunschweigi testorvos. ndv. tanácsos és tanár
dr. Hartig F.
lovag sat. sat. Eigenmarktban.

Tekintetes ur! Mellékelten küldök 5 frtot. Sziveskedjék azért nekem forduló postán 2 üveggel jeles **Anatherin-szajvizéből** és **fog-ólomából,** odvas fogak önolomozására, használati utasitással együtt küldeni.

Tisztelettel
báró Wassilko Sándor,
Berhomethben, Bukowinában.

Raktárak: Kolozsvártt **Binder J.,** dr. **Hintz Gy., Engel J.** és **Wolff** gyógyszerészek és **Karvázy J.** Tordán: **Wolff** gyógysz. Dézsen: **Krémer Sámuel** és **Both** gyógysz. Déván: **Bosnieki** és **Gergely s Lengyel** gyógysz. Medgyesen: **Folbert** gyógysz. N.-Enyeden: **Oberth J.** gyógysz. M.-Vásárhelyt: **Fogarasy D.** Szászváros on: **Leonhardt.** Sz.-Régenben: **Traugot** és **Wachner.** Zilahon: **Weisz** gyógysz. Szilágy-Somlyón: **R. Tarsa** Ign. Szamosujvártt: **Placsintár** és **fia** gyógyszer. Bethlenben: **Bernádi** gyógysz. B.-Hunyadon: **Holczer** gyógysz. Tekében: **Wagner** gyógysz. Gy.-Fenérvártt: **Biró M.** gyógysz. és **Csiky K.** Balázsfalván: **C. Schieszl** gyógysz. Bószörményben: **Lányi J.** gyógyszer. Nagy-Bányán: **Papp** gyógysz. Nagy-Károlyban: **Jellinek** gyógysz. Szinyér-Váraljan: **Gerber** gyógysz. N.-Szebenben: **Sill Mih., Müller** gyógysz. **Zöhrer, Steiner.** Brassóban: **Fabik** gyógysz., **Jekelius** gyógyszer. Segesvártt: **Teutsch J. B. Misselbacher.** Beszterczén: **Dietrich** és **Fleischer. Tergovits Ed., Nussbeck, Textoris G. M.** Gy.-Szt.-Miklóson: **Mikó M.** Sz.-Udvarhelyt: **Beczási Em., Temmer E.** Brassóban: **v. Müller** gyógysz. uraknál.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.